

લોકમાન્ય શ્રીયુત્ બાલગંગાધર

તીલક વિરહ

લેખક,

મયારામ પ્રાણજન જોશી.

કેરાળા. વાયા કુંકાવાવ. (કાઠીયાવાડ)

પ્રકાશક,

નૂળાંકર દુર્લભજી અમરેલીવાળા.

સોલ એજન્ટ-પી. મનમોહન એન્ડ કું.

દીંકવાચોડી સામે—અમદાવાદ.

સર્વ હક પ્રકાશકે સ્વાધીન રાખ્યા છે.

દ્વિતિયાવૃત્તિ—પ્રત ૫૦૦૦.

રીચીરાડના પુલ નીચે આવેલા શ્રીજૈન વિદ્યાવિજય પ્રેસમાં
શા. પોપટલાલ અમથાલાઈએ છાપ્યો—અમદાવાદ.

કીંમત એક આના.

લો. સ્વ. તીલક મહારાજ.

સ્મારક ફંડને મદદ.

આ ચોપડીના નકામાંથી જે ભાગ લો. સ્વ. તીલક સ્મારક ફંડમાં આપવામાં આવશે. માટે દરેકે દરેક હિત ચિન્તક ભારત વીરોએ આ છુક અવસ્ય કરી ખરીદવા ચુકવું નહિ.

મૂળશંકર દુર્લભજી વ્યાસ.

દાંતનું હલવું, કળવું, દુખાવો, ખેરી ખાઈ જવી, કાળા પડી જવું, અવાળાનું ફુલવું, મ્હોંની દરથી ફરગંધ મારવી. વીગેરે, વીગેરે. દાંતનાં તમામ દરદો દૂર કરી દાંતને ટટાર, મજબુત અને ચોકખા બનાવી મ્હોં સુગંધીત સ્વચ્છ કરવાને વીમસન'સ રોજ તુથ પાવડર અને કાર્બોલીક તુથ પાવડર અતી ઉમદા સાધન છે દરેક આખરૂદાર વહેપારીને ત્યાંથી મળી શકશે. અગર નીચેને સરનામે લખો.

સોલ એજન્ટસ

પી. મનમોહન એન્ડ કંપની.

ઢોકવાચોકી સામે-અમદાવાદ.

—*—

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૮-૨૪ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ જ્ઞાન ૩ પિરર

વિષય ૧૭૨ : ૨૨૦૮૬ નિ

સમર્પણ.

લોકમાન્ય તીલક ! મહારાષ્ટ્રના સિંહ ! આપને
પ્રણામ ! ભૂતકાળના જે મહાત્માઓ ન કરી શક્યા ભવિ-
ષ્યના જે મહાત્માઓ નહિ કરી શકે તે આપ કરી ગયાં.
હિંદના ઉદ્ધયનો એક તબક્કો આપના અસ્તની સાથે પુરો
થયો. આપની જરૂર હતી તેવા પ્રસંગે આપે પરલોક
ગમન કીધું ! ભારતને રડતું મૂક્યું ! આપના ઉપકાર
નીચે ભારત દબાયો છે. ભારતનો એવો કયો અધમ નર
પિશાચ હશે કે આપના દેવલોક જવાથી દીલગીરીયુક્ત
અહેરે આપના માટે બે આંસુ પાડ્યા વિના રહ્યો હોય ?
[સ્વ.] મહાત્મા તીલક ! આ ન્હાની પણ આપના પ્રત્યે
ની લાગણીના ઉમળકાની ચોપડી આપને સમર્પણ છે.

આપનો

મયારામ પ્રાણુજીવન જોશી

કેશલા, વાયા કુંકાવાવ [કાઠિયાવાડ.]

તા. ૧-૮-૧૯૨૦

સ્વરાજ્ય મારો જન્મસિદ્ધ હૃદય છે.

હું સ્વરાજ્ય મેળવીશજ.

સ્વર્ગસ્થ-તીલક મહારાજ.

લોકમાન્ય બાલગંગાધર તીલકની કારકીર્દિ.

જેમના પિતામહોએ મરાઠી ઇતિહાસમાં નામ કહાડ્યું હતું એવા પરાપૂર્વ ખાનદાન કુટુંબમાં સન ૧૮૫૬ ના જુલાઈ મહિનાની ૨૩ મી તારીખે રત્નાગીરી ખાતે શ્રીયુત બાલ ગંગાધર તીલકનો જન્મ થયો હતો. તેમના પિતાશ્રી પુ. ગંગાધર રામચંદ્ર તીલકે રત્નાગીરીમાં મદદનીશ શિક્ષક તરીકે અને થાણા તથા પૂનાના ડેપુટી એજ્યુકેશનલ ઇન્સપેક્ટર તરીકે કામ કરેલું હતું. તેમનો સન ૧૮૭૨માં સ્વર્ગવાસ થયો તે વખતે લોકમાન્ય શ્રીયુત બાળ ગંગાધર તીલકનું ૧૬ વરસનું વય હતું. આ વખતે તેઓનું વિદ્યાર્થી તરીકેનું બાળજીવન હોવા છતાં માથા ઉપર આવી પડેલો વ્યવહારીક બોળે તેમણે ધણાજ ધૈર્યથી ઉપાડી લીધો. કે જે તેમનાં કાર્ય કુશળતા, સાહસીકતા, અડગપણું વીગેરે સદ્ગુણો ખીલવવા એક સાધનરૂપ થયાં.

સન ૧૮૭૬ માં શ્રીયુત બાળ ગંગાધર તીલકે એજ્યુએટ થઈ સન ૧૮૭૬ માં એલ. એલ. બી. ની માનવંતી અને તે વખતની વીકટ ડીગ્રી મેળવી. સન ૧૮૮૦ના જન્યુઆરીની બીજી તારીખે પૂના ન્યુ ઈંગ્લીશ સ્કૂલ અસ્તીત્વમાં આવી તેમાં પોતે પોતાના મીત્રો સહિત જોડાયા.

તે પછી ' ફેસરી ' અને ' મરાઠા ' પત્રો પોતાના મિત્રોને સાથે જોડીને પ્રગટ કરવા શરૂ કર્યાં. તે અરસામાં કોલ્હાપુરના કારભારીનો બદનક્ષીના ગુન્હા માટે ચાર માસની સાદી કેદની સજા થઇ કે જે શ્રીયુત બાળ ગંગાધર તીલક સામે મંડાએલી ફરિયાદોમાં પહેલી હતી.

સન ૧૮૮૪ માં પુનાની ડક્કન એજ્યુકેશન સોસાયટી સ્થાપી અને ૧૮૮૫ માં અતિ જાણીતી અને પ્રખ્યાત ફરગ્યુશન કોલેજ અસ્તીત્વમાં આવી. રફલ અને કોલેજમાં મહાત્મા તીલકે સન ૧૮૯૦ સુધી કામ કર્યું.

સાર પછી પોતે જાહેર જીવનમાં પ્રવેશ કર્યો. દરમિયાન તેમણે વેદોનો અભ્યાસ કર્યો, અને તે સંબંધી વિદ્વતા પૂર્ણ લેખો લખી લોકોને અજાણ્યોમાં નાખ્યા. એ લેખો લાંડન ખાતે ૧૮૮૨ માં મળેલી પૂર્વના સમર્થ વિચારકોની કોન્ગ્રેસ સનમુખ મોકલવામાં આવ્યા હતા.

લોન તીલક એક ચુનંદા વકીલ તરીકે પણ સુપ્રસિદ્ધ હતા. તેઓ કેટલાક જુદા જુદા ખાતાઓમાં મેમ્બર હતા. મુંબઈની ધારા સભાના સભ્ય તરીકે તેઓ બે વખત ચુંટાયા હતા.

સન ૧૮૯૬ માં દુષ્કાળ પડ્યો ત્યારે તેમણે ઘણી સારી લોકસેવા બજાવી પોતાની પરોપકાર વૃત્તિનો પડથો પાડ્યો. સન ૧૮૯૭માં શીવાજી જયંતિ ઉજવી અને તેમાં કહાડેલા સરઘસનો અને થયેલા બાપણોનો હેવાલ તા. ૧૮ મી જુન ૧૮૯૭ ના ફેસરીમાં પ્રગટ કરવામાં આવ્યો. એવો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો કે તેથી ઉશ્કેરાઈને કાપાયે તા. ૨૨ મી જુને મી. રેન્ડ

લોફ્ટેન્ટેન્ટનું ખૂન કીધું. જે આ શીતુરી લખાણ બાપવાના ગુન્હા માટે ૧૮ માસની કેદની સજા થઈ. સન ૧૯૦૧થી ૧૯૦૪ સુધી તાઇ મહારાજ કેસમાં રહ્યા અને મોટા આક્રમણ વાદળો વચ્ચે પસાર થયા. છતાં ધૈર્યપૂર્વક અડગ રહ્યા.

સન ૧૯૦૫ થી તેમના જીવનનો છેલ્લો તબક્કો શરૂ થયો. સન ૧૯૦૭ માં હિંદમાં શીતુરી લખાણ વધી પડ્યું અને શીતુરી ગુન્હા માટેના કેસો સાધારણ થઈ પડ્યા. તેમાં લોકમાન્ય તીલક પણ આવી ગયા. તેમને છ વરસના દેશનીકાલની અને એકલગર રૂપિયા દંડની સજા કરવામાં આવી કે જે સળનો મોટો ભાગ પ્લહદેશના માંડલે શહેરમાં ગુજર્યો. બાવા વિકટ વખતમાં પણ તેમણે આધ્યાત્મિક જ્ઞાનના અદ્ભૂત અખૂટ ખજાનારૂપી ગીતા-ઉપર જ્ઞાન ટીપ્પણરૂપી પુસ્તક લખી રાજ્ય કેદી તરીકે હોવા છતાં એક યોગી તપસ્વી તરીકેની ફરજ બજાવી, જ્ઞાન સાગર-રૂપી ગ્રંથ પ્રસાદી તરીકે પ્રસીદ્ધ કરી, હિંદના જ્ઞાની મનુષ્યો તરીકે દુનિયાને દેખાડી આપ્યું છે. એ સજા દરમિયાન તેમનાં ધર્મપત્નીનો સ્વર્ગવાસ થયો હતો.

વર્તમાન વખતમાં વિદ્વાતામાં વિશેષ અને સુધારાના શિખર સ્વરૂપ વખણાતા વિદ્વાયત જેવા વિદેશના વિખતીય અને વિશેષ વસ્તીવાળાં વિશાળ શહેરમાં પણ શ્રીયુત્ બાળ ગંગાધર તીલકનું નામ વિદ્વાન તરીકે વિખ્યાત થયા વગર રહ્યું નથી. કે જેમનાં બાપણો વખતે સંખ્યાબંધ મનુષ્યોની મેદની મેદાનમાં પણ મળતી. અને સાંભો વખત સુધી છટાદાર બાપણો શ્રદ્ધાપૂર્વક શ્રવણ કરતા.

વિદ્વાયતથી સ્વદેશ આવ્યા હજુ વર્ષો નહિ પણ ગણ્યાગાંડ્યા

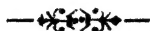
મહિનાજ થયાછે, જનહિત અને સ્વદેશ સેવાના કાર્યમાં અહોનીશ રમ્યા મર્યા રહેવું એજ પોતાનો ધર્મ, નેમ, અને મંત્ર હતો.

કાળની ગતી ગહન છે. કાળ, કાળનું કામ, ક્યેં જાય છે. કાળ કાંઈને છોડતો નથી. ને છોડવાનો નથી. કાળનું ચક્ર માથા ઉપર ફર્યા કરેછે તેમાં કાણુ, ક્યારે સપડાશે તે કાંઈ જાણી શક્યું નથી તેમ જાણનાર નથી.

મેહેલમાં મોજમઝા માણુનાર મહીપતીથી માંડી મેદાનમાં ભૂખમરો ભોગવતા મૂંઢીસો, વૃદ્ધ, યુવાન, અને બળહીણ બાળક સુધીના સ્ત્રી, પુરુષાદિ મનુષ્યો ક્રીડીથી ગજરાજ સુધીના પશુઓ, પાંખે ઉડનાર પક્ષીઓ, કીટ, પતંગ આદિ પ્રાણી માત્રો તથા સ્થાવર, જંગમ, દરેક પદાર્થો, અને આખરે સમસ્ત જગતનો, નામ તેનો નાશ થવાનો છેજ. તેજ ન્યાયે સન ૧૯૨૦ના આગષ્ટ માસની પહેલી તારીખના પરાદીએ ૧૨-૪૦ મીનીટ મુંબાઇના સરદારગૃહમાં અનેક સગાં સંબંધીયો, માનવંતા મિત્રમંડળ અને શાન્ત મૂર્તિ સહચારીઓના સમુદાય સમક્ષ હિન્દનો હિતચિંતક હીરો, મહારાષ્ટ્રિય સિંહ અને સ્વદેશીઓનો શીરતાજ, લોકમાન્ય શ્રીયુત બાળગંગાધર તીલકે પાંસઠ વર્ષની પુરી ઉંમરે દેહ ત્યાગ કર્યો. તે જ્ઞાન યોગ નિપુણ યોગીનો અમર આત્મા આકાશની દુનિયા છોડી અખંડ જ્યોતિ પરમ સ્વરૂપ તેજમાં મળી ગયો. જેમના દેહને ચોપાટી ઉપર અનેક આત્માઓના આશીર હિમાર અને જયઘોષ વચ્ચે અગ્નિ સંસ્કાર કરવામાં આવ્યો.

અદ્ભૂત જ્ઞાન ધરાવનાર અને હિંદના હિતમાં હિંમતથી અડગપણે કામ કરનાર અસાધારણ બક્ષિના અકાળ મરણથી

હિંદને જે ખોટ પડી તે કદી પણ પુરાશે નહિ તેમ દહેશત રહે છે. પ્રભુ ! તેમના અમર આત્માને શાન્તિ આપો. એવી અમારી અંતઃકરણ પૂર્વકની પ્રાર્થના છે.

ભજન.

જુનો ધરમ લીઓ જાણી મારા સંતો બાપ, જુનો ધરમ લીઓ
જાણી હોજી—(એ રાગ)

ત્રીપુટી ગઘ આજ તુટી, લાલ, પાલ, ખાલ, ત્રીપુટી ગઘ આજ તુટી હોજી
તુટીની નવ મળી જુટી, લાલ, પાલ, ખાલ, તુટીની નવ મળી જુટી હોજી
પાંચઠ વરસ ગણી પુરા પ્રભુજી તમે, માની લીધું વય ગયું ખૂટી, લાલ
અવતી ભારતી મા, બ્રાત, ભગીની, લણે લીધા ભગવાન શીદ હુંટી હોજી
રડતી ચોધાર આંસુ હિંદદેવી બોલે ધીકઃ, પ્રભુ ! તે રતન લીધું ખુંચી લાલ
અવતી ભારતીના બાળક, બગીચા માંહી, પશુ પંખી શોકે રલાં જૂઝી હોજી
રડીરડી ભારતના ભારતીઓ બોલે પ્રભુ ! તીલક અમારા નાખ્યા ભુસી. લાલ
કેસરીસિંદનો અધિપતિરાજ બાપુ, ભારતનો ભારથી ગયો ભૂલી હોજી
તીલક મહારાજ રાજ કેરો મહારાજ ગયો, ભારતીના ચરણોમાં જૂઝી. લા
(વહેલો) વહેલો આવજો વીર અમારા, તારી પડી ખોટ નહિ જાય પૂરી હો
અવતી ભારતીના પુરણ પ્રતાપે બોલ્યા, મયારામ, દેવ મન જૂઝી. લાલ.

(૧૦)

ગઝલ.

- અરે ગયો હિંદનો તિલક, અરે ગઇ હિંદની સીલક;
અરે ગઇ હિંદની મીલકત, અરે ઓ ભાઇ રડવા દે ! ૧
- રહું શું હિંદને હાથે, ? રહું શું હિંદને માથે ?
ગયો શું તીલક લઈ સાથે ? અરે ઓ ભાઇ રડવા દે ! ૨
- ગયો એ હિંદનો હિરો, મહા શરવીરમાં શરો:
મહા સંગ્રામમાં પૂરો, અરે ઓ ભાઈ રડવા દે ! ૩
- હતો એ બીજમ ભડવીર સમ, સદા શંકર તણો એ ગણુ:
કાંધો દૈશાસનો સંગમ, અરે ઓ ભાઇ રડવા દે ! ૪
- હતું આ શુષ્ક ભારત તે, સુતું જાગતું ના તે;
જગાડી લીલકાવ્યું તે, અરે ઓ ભાઇ રડવા દે ! ૫
- દીપાવ્યો દેશ ભારતને, જણાવ્યો જગતમાં પણ તે;
ગણાવ્યો કંઈક છે પણ એ, અરે ઓ ભાઇ રડવા દે ! ૬
- ખપાવી જીંદગી આખી, રહી ના શેષ પણ બાકી;
સમરપી હિંદને આખી, અરે ઓ ભાઇ રડવા દે ! ૭
- અરે ઓ બાળ ગંગાધર ! અમારા હિંદના શંકર !
પુનઃ બની આવ પેગમ્બર ! અરે ઓ ભાઇ રડવા દે ! ૮

(૧૨)

ચાબકા.

રામ બાણ વાગ્યા હોય તે જાણે, પેલા મુરખ મનમાં શું જાણે.
(એ રાગ.)

બાલ બાણ વાગ્યા હોય તે જાણે, પેલા મૂરખ મનમાં શું જાણે. બાલ
બંગાળને વાગ્યા, પંજાબને વાગ્યા, તો સમજીને જાત પીછાણે,
શરૂઆતમાં મહારાષ્ટ્રને વાગ્યા, એતો વેદ વચન પ્રમાણે. બાલ ૧
મદ્રાસ, મહિસુર, દીલ્લીને કાનપુર, આદિ દેશ અપારે;
ગાંડી ગુજરાત પણ છેવટમાં સમજીને, આવી ગઇ છે ઠેકાણે. બાલ ૨
બાળક બાળકી યુવક યુવતિ ને, વૃદ્ધા ને વૃદ્ધ એ ટાણે;
છણુછણુ બાણ વાગ્યા બાલના તો, સમજીને આવ્યા ઠેકાણે. બાલ ૩
ભગવતી ભારતીના બાળક બાલ તે', ભારતીના બાલના કાળે,
તન, મન, ધનથી, સેવા સમરપી તે', જ્યજ્ય તીલક મહારાજે. બાલ ૪
ધ્રુવ, પ્રલ્હાદ, વિભિષણ આદિ, ભગવત ભગત પ્રમાણે;
ભગવતી ભારતીના ભગત તીલક, મયારામ મન માને. બાલ ૫

સોરઠા.

શું છે આ કિતપાત ! પૃથ્વી સૌ ઝાંખી પડી.
થઈ રહ્યો બહુ કલ્પાંત ! આજ તીલક પધાર્યા સ્વર્ગમાં.
આજ પૃથ્વી ગઇ પાતાળ, પૃથ્વીધર ડોલી રહ્યો,
મહીન થયું આકાશ, આજ તીલક પધાર્યા સ્વર્ગમાં.

હુંકારે ઉઠે હજાર, હુકમે પૃથ્વી ડાલતી;
 એ સૂનું પડ્યું બજાર, આજ તીલક પધાર્યા સ્વર્ગમાં.
 જોયા ભારત શહેર, જોયા ભારત ગામડા;
 અધે જોયો કાળો કહેર, આજ તીલક પધાર્યા સ્વર્ગમાં.
 હીરા મોટા હિંદ ! તેં આજ ગુમાવ્યો આપલા !
 જોઈ થાઉં ખિન્ન, આજ તીલક પધાર્યા સ્વર્ગમાં.
 ભારતનો બડવીર ! આજ ભૂમિ સાથે જોળવ્યો
 ધીકે ઓ મૃત્યુ અધીર ! આજ તીલક પધાર્યા સ્વર્ગમાં.
 વહેલો વળજે વીર ! ભારતને ઉદ્ધારવા !
 રહે નહિ હવે ધીર ! આજ તીલક પધાર્યા સ્વર્ગમાં.
 થંબ્યા નદીએ નીર, થંબ્યા વૃક્ષો ડાલતા.
 થંબ્યો સુંદર સમીર, આજ તીલક પધાર્યા સ્વર્ગમાં.
 આજ દિશામાં દેખાય, ધુખડ નાણે ઉડતી.
 પૃથ્વી ન હસે જરાય, આજ તોલક પધાર્યા સ્વર્ગમાં.

મરશીઆ.

હાય, હાય, હિંદ ! સિંહ ગયો મહારાષ્ટ્રનો !
 મહારાષ્ટ્રનો ? નહિ, સહુ રાષ્ટ્રનો ! રે હાય, હાય, હિંદ ! ૧
 જોની લીજમ પ્રતિજ્ઞા સ્વરાજ્યની, મોટી હોશ હતી રાજકાજની.
 થઈ તૈયાર ને લેવા સ્વરાજ્યનીરે ! હાય, હાય, હિંદ !

કાંધા કાર્ય અનેક દેશ હિતના, ધાર્યા કાર્ય અનેક વળા ચીતમાં-
 નહિ માની કીમત કાંઈ વિત્તભરિ-હાય, હાય, હિંદ ! ૨

જગ્યો, જગ્યો ને દેશ જગાડીઓ, સ્વરાજ્યના કામે લગાડીઓ,
 તેણે ડંકા તે દેશમાં વગાડીઓરે, હાય, હાય, હિંદ ! ૩

મહામંત્ર સુણાવ્યો સ્વરાજ્યનો, સુણ્યો મંત્ર એ હિંદના સાજનો-
 સુણી મંત્ર પીછાણે જાત મહાજનોરે હાય, હાય, હિંદ !

પડી ખોટ પ્રભુ શું તારા ખારણે? તીલક તેડાવ્યો કહે થીંદ કારણે-
 કે શું શોભાવ્યો કાંઈને પારણે? હાય, હાય, હિંદ ! ૫

પડ્યો સ્વર્ગ વિશે શું વિરોધ કંઈ? કે શું વધ્યો સુરાસુર દ્રેષ કંઈ-
 કે શું સોંપ્યું રાજ્યાસન તેડાવી તંબરે, હાય, હાય, હિંદ ! ૬

સિંહે ધુમીને હિંદ મહારાજ્યમાં, વળી ધુમીને રાજ્ય મહારાજ્યમાં-
 ધર્યું ધ્યાન પછી રાજ કાજભરિ-હાય, હાય, હિંદ ! ૭

ગયો 'સ્વર્ગ'ના એડીટર ચાલી, તેની જગા પડી હતી ખાલી-
 કહો બોલાવ્યો પ્રભુ શું જાણી? રે, હાય, હાય, હિંદ ! ૮

તીલક, તીલક હતાં મહારાજનાં, ના, તીલક તીલક હતાં સહુ-રાજનાં-
 ગયાં આજ તે બૂસાર્ધ સહુ-રાજનાં રે, હાય, હાય, હિંદ ! ૯

તીલક, તાજ હતાં મહારાજનાં, ના, તીલક તાજ હતાં સહુ રાજનાં-
 થયાં આજ તે અલોપ સહુ-રાજનારે, હાય, હાય, હિંદ ! ૧૦

લલા ભગવાન ભૂંડપે શું લીધી ! કાળી કારીગરી તેં શું કાપી-
 તારી આમાં છે શું કાર્ય સિદ્ધિરે, હાય, હાય, હિંદ ! ૧૧

લલા ભગવાન મહેર કરીને, પુનઃ તીલક તું અમને અરપીને-
 કર રાજ તું ભાજત વતનીને, હાય, હાય, હિંદ !

ધોળ.

(વાગી સ્વયંવરમાં હાક, ઓ નળ આગ્યોરે,—એ રાગ)

- અહીં તારૂં હતું બહુ કામ, તીલક મહારાજ !
 શીદ સીધાવ્યો સ્વધામ ? તીલક મહારાજ ! ૧
- હતું આંહી મારૂં જે કામ, વાસી ભારતના !
 કરી આજ હું જાઉં સ્વધામ, વાસી ભારતના ! ૨
- નહિ નહિ નહિ મહારાજ, તીલક મહારાજ !
 નથી પુરૂં થયું હજી કાજ, તીલક મહારાજ ! ૪
- દોરી રૂપ રેષા મેં જેહ, વાસી ભારતના !
 તમે ચાલજો મારગ તેહ, વાસી ભારતના ! ૪
- નહિ ગુરૂ વિના કંઈ જ્ઞાન, તીલક મહારાજ !
 ગુરૂ વિના પ્રકાશે અજ્ઞાન, તીલક મહારાજ ! ૫
- નીત્ય વાંચજો ગીતા જ્ઞાન, વાસી ભારતના !
 તેથી પ્રસરે ના અજ્ઞાન, વાસી ભારતના ! ૬
- હોય હુકમ આપનો એહ, તીલક મહારાજ !
 શીર ચલાવે ભારત તેહ, તીલક મહારાજ ! ૭
- પણ શીદ ગયા સ્વધામ ? તીલક મહારાજ !
 ત્યાં શું પડીયું તમ કામ ? તીલક મહારાજ ! ૮
- માં પૂછ મને ફરી સ્વાલ, વાસી ભારતના !
 હો આપું તેનો હું જવાબ, વાસી ભારતના ! ૯

જાણી જન્મ થયો શ્રીરામ, વાસી ભારતના !	
ગયા પરશુરામ સ્વધામ, વાસી ભારતના !	૧૦
એમાં સમજળે સહુ બેદ, વાસી ભારતના !	
હવે કરીશ ના કંઈ બેદ, વાસી ભારતના !	૧૧
તુંને સોંપી જાઉં છું રામ, વાસી ભારતના !	
પછી જાઉં ભલે સ્વધામ, વાસી ભારતના !	૧૩
મારા લાયક હતું જે કામ, વાસી ભારતના !	
કરી પુરું હું જાઉં સ્વધામ, વાસી ભારતના !	૧૪
સમ લાયકતું જે કામ, વાસી ભારતના !	
પુરું કરશે તે શ્રીરામ, વાસી ભારતના !	૧૫

વગર હજારો વાળ કાઢવા માટે—

વીમસન'સ દીલખુશ પાવડર.

પાંચ મીનીટમાં વાળને જડમૂળથી કાઢી ચામડી સુંવાળી, સફાઈદાર બનાવે છે, દાહ કે બળતરા થતી નથી, તેમજ ચામડી કાળી પડતી નથી તેથી તમામ સ્થળે જહોળા પ્રમાણમાં વપરાય છે, અને પુરતી પ્રસંસા પામી જ્યાંજ્યાં માગણી થાય છે, દરેક આબરૂદાર વેપારીને ત્યાંથી મળી શકે છે લેતી વખતે વીમસન'સ દીલખુશ પાવડર (વાળ કાઢવા માટે બૂફી) એવું નામ જાણીને વાંચી લેજો.

સોલ એજન્ટસ—

પી. મનમોહન એન્ડ કંપની.

ઢીંકવાચોડી સામે—અમદાવાદ.

ફરજંદ એ ખાસ દૌલત.

સંતતી એજ માતાપિતાનું આ લોક અને
પરલોકનું સાચું સુખ છે.

રજસ્વલાનું અનિયમીત આવવું રક્તશ્રાવ, અતિ-
શ્રાવ, પ્રદર, સુવારોગ, સંગ્રીહીણી, બચ્ચાં નહિ થવાં,
થયેલાં બચ્ચાં નહિ જીવવાં, બચ્ચાં રોગી અને નબળાં થવા
કમતાકાત, કમ્મરનું દુઃખવું, અશક્તી વીગેરે વિગેરે
સ્ત્રીઓના ગર્ભાધયના અને ગુપ્ત લાગોના તમામ પ્રકારના
રોગો નાબુદ કરી ગર્ભાધય સુધારી, ગર્ભ ધારણ થવાને
માટે ફક્ત વીમસન'સ ઇન્ડીયન નેક્ટર અતી ઉચ્છ
અને અકસીર હવા છે. કીંમત બાટલી ૧ ના રૂપીયા ૨
પોસ્ટેજ જુડું.

સોલ એજન્ટસ.

પી. મનમોહન એન્ડ કંપની.

ઢીંકવા ચોકી સામે-અમદાવાદ.

